

“Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση πληροφοριών, εγγράφων και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση διατάξεων πρώτου κεφαλαίου ν. 3448/2006 και προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της οδηγίας 2013/37 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου”.

Αιτιολογική έκθεση

Αντικείμενο ρύθμισης των διατάξεων του παρόντος είναι η καθιέρωση της αρχής της εξ ορισμού ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, ο καθορισμός όρων, προϋποθέσεων και τρόπων διευκόλυνσης για την υλοποίησή της και η προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της 2013/37 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Το παρόν άρθρο καθιερώνει την αρχή της εξ ορισμού ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, αντικαθιστώντας την ισχύουσα ρύθμιση σύμφωνα με την οποία η πρόσβαση στη δημόσια πληροφορία προϋποθέτει αίτημα του ενδιαφερόμενου. Οίκοθεν νοείται ότι η ως άνω θεσμική μεταβολή τελεί υπό την επιφύλαξη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικότητας των πολιτών.

Η ανοικτή διάθεση των δημοσίων δεδομένων, ενισχύει σημαντικά τη διαφάνεια και τη λογοδοσία στο δημόσιο, στο πλαίσιο της αρχής της φανεράς δράσης της διοίκησης. Παράλληλα, μπορεί να οδηγήσει σε οικονομικά οφέλη τόσο ευθέως από υπηρεσίες που αναπτύσσονται με τα ανοικτά δεδομένα όσο και από το εισόδημα που δημιουργούν οι νέες θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται. Όπως έχει προσφύως διατυπωθεί η πληροφορία είναι για τον ψηφιακό κόσμο, ό,τι το πετρέλαιο για τον αναλογικό.

Πράγματι, τα έγγραφα, οι πληροφορίες και τα δεδομένα που παράγονται από φορείς του δημόσιου τομέα αποτελούν μια ευρεία, ποικίλη και πολύτιμη δεξαμενή πόρων που μπορεί να ωφελήσει σημαντικά την οικονομία της γνώσης. Οι πολιτικές ανοιχτών δεδομένων οι οποίες ενθαρρύνουν την ευρεία διαθεσιμότητα και την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα για προσωπικούς ή εμπορικούς σκοπούς, με ελάχιστους ή καθόλου νομικούς, τεχνικούς ή οικονομικούς περιορισμούς, και οι οποίες προωθούν την κυκλοφορία των πληροφοριών όχι μόνο για τους οικονομικούς φορείς αλλά και για το κοινό, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ταχεία ανάπτυξη νέων υπηρεσιών που βασίζονται σε νέους τρόπους συνδυασμού και χρησιμοποίησης αυτών των πληροφοριών, τόνωσης της οικονομικής ανάπτυξης και προώθησης της κοινωνικής δέσμευσης.

Διαφορετικά σύνολα δεδομένων ενεργοποιούν διαφορετικούς τομείς της οικονομίας. Για παράδειγμα, η διάθεση στοιχείων προσβασιμότητας μειώνει τα εμπόδια για εργασία, ταξίδια και τουρισμό για ανθρώπους με κινητικά

προβλήματα. Η διάθεση δεδομένων σχετικά με τις δημόσιες μεταφορές, ιδίως δεδομένων πραγματικού χρόνου, αυξάνει τόσο τον αριθμό των επιβατών όσο και τον διαθέσιμο χρόνο τους.

Σημαντική είναι και η μείωση κόστους από την αποδοτικότερη λειτουργία του συνόλου του δημοσίων υπηρεσιών. Σήμερα, αρκετοί δημόσιοι φορείς δεν έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που παράγουν ή συλλέγουν άλλοι φορείς του δημοσίου. Για παράδειγμα η πρόσβαση σε γεωχωρικά δεδομένα του κτηματολογίου θα μπορούσε να διευκολύνει την λειτουργία των υποθηκοφυλακείων ή των πολεοδομιών, οδηγώντας σε σημαντικές μειώσεις τόσο στο κόστος λειτουργίας τους όσο και στο κόστος διεκπεραίωσης των συναλλαγών από την πλευρά του πολίτη. Υπενθυμίζεται συναφώς ότι ο ν. 3882/2010 (Α' 166) για τα γεωχωρικά δεδομένα περιέχει επιφύλαξη υπέρ του ν. 3448/2006 (άρθρο 2 ν. 3882/2010), και επομένως εξακολουθεί να εφαρμόζεται καθ' ο μέτρο εισάγει ειδικότερες διατάξεις για τα γεωχωρικά δεδομένα, που δεν έρχονται σε σύγκρουση με εκείνες του ν. 3448/2006. Παράλληλα, η ελεύθερη διάθεση δημοσίων δεδομένων μειώνει το κόστος συναλλαγής των πολιτών, με το κράτος καθώς περισσότερα και καλύτερης ποιότητας δεδομένα έχουν ως αποτέλεσμα πιο πληροφορημένους πολίτες, και επομένως οδηγούν σε μείωση του αριθμού των άκαρπων επισκέψεων σε δημόσιες υπηρεσίες. Σημαντική είναι επίσης η ενίσχυση του ανταγωνισμού και η μείωση του κόστους των υπηρεσιών που προσέφεραν ιδιωτικές επιχειρήσεις που προηγουμένως έπρεπε να προβούν σε χρονοβόρες διαδικασίες ή/και να καταβάλουν αντίτιμο για να αποκτήσουν δημόσια δεδομένα.

Τα Ανοικτά Δεδομένα εκτιμάται πως θα οδηγήσουν σε οικονομικά οφέλη πλέον των 40 δις Ευρώ για την ΕΕ (βλ. <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/open-data-0>), καθώς και σε αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας που θα ξεπερνά τα \$ 3 τρις, σε επτά (7) διαφορετικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας (εκπαίδευση, μεταφορές, καταναλωτικά προϊόντα, ηλεκτρική ενέργεια, πετρέλαιο και φυσικό αέριο, υγεία και καταναλωτική πίστη) σε παγκόσμιο επίπεδο, με μία κατανομή μεταξύ Η.Π.Α. (\$ 1.1 τρις), Ευρώπης (\$ 900 δις) και του υπόλοιπου κόσμου (\$ 1.7 τρις). (McKinsey: <http://bit.ly/Hv9OgH>).

Με τον παρόντα νόμο σκοπείται επίσης η προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις προβλέψεις της οδηγίας 2013/37 η οποία τροποποιεί την οδηγία 2003/98 για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα, με βάση την οποία εκδόθηκε ο ν. 3448/2006 (Α' 57) "Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης". *Από την πρώτη θέσπιση δέσμης κανόνων για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα, το 2003, η ποσότητα των δεδομένων συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων δεδομένων, έχει αυξηθεί εκθετικά, ενώ παράγονται και συλλέγονται νέοι τύποι δεδομένων. Παράλληλα, είμαστε μάρτυρες της συνεχούς εξέλιξης στον τομέα των τεχνολογιών για την ανάλυση, την εκμετάλλευση και την επεξεργασία των δεδομένων. Η ταχεία αυτή τεχνολογική εξέλιξη καθιστά δυνατή τη δημιουργία νέων υπηρεσιών και νέων εφαρμογών, που βασίζονται στη χρήση, τη συσσώρευση ή τον συνδυασμό*

δεδομένων. Οι εισαγόμενες ρυθμίσεις καθίστανται επιβεβλημένες καθ' όσον οι παλαιές διατάξεις που θεσπίστηκαν το πρώτον σε κοινοτικό επίπεδο το 2003 δεν συμβαδίζουν με τις γοργές αυτές αλλαγές, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν να χαθούν οι οικονομικές και κοινωνικές ευκαιρίες που προσφέρονται από την περαιτέρω χρήση δεδομένων του δημόσιου τομέα.

Ειδικότερα, επί των επιμέρους παραγράφων:

Επί των παρ. 1 και 2: εξ ορισμού ανοικτή διάθεση των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημοσίου

Η οδηγία 2003/98/EK και αντίστοιχα και ο ν. 3448/2006 δεν περιέχει υποχρέωση που αφορά στην παροχή πρόσβασης σε έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα ή υποχρέωση παροχής άδειας για την περαιτέρω χρήση τους. Με την παρούσα διάταξη, όπως προαναφέρθηκε θεσπίζεται σαφής υποχρέωση των φορέων του δημόσιου τομέα να προσφέρουν τα έγγραφα, τις πληροφορίες και τα δεδομένα τους ανοικτά για περαιτέρω χρήση, εκτός εάν η πρόσβαση περιορίζεται ή απαγορεύεται βάσει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο νόμο και αιτιολογούνται ειδικώς.

Με βάση την παράγραφο 2 του άρθρου 2 ν. 3448/2006, όπως τροποποιείται, τα σύνολα εγγράφων, οι πληροφορίες και δεδομένων κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες:

- α) όσα διατίθενται στο διαδίκτυο σε ανοικτό μηχαναγνώσιμο μορφότυπο ο οποίος συμμορφώνεται σε ανοικτά πρότυπα,
- β) όσα διατίθενται ανοικτά για περαιτέρω χρήση, αλλά δεν είναι δυνατή η διαδικτυακή διάθεσή τους. Για την πρόσβαση και περαιτέρω χρήση των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων αυτών απαιτείται η υποβολή αίτησης.
- γ) εκείνα για τα οποία οι δημόσιοι φορείς εξαιρετικώς επιβάλλουν όρους για την πρόσβαση και περαιτέρω χρήση τους μέσω αδειοδότησης ή μέσω της επιβολής τελών.
- δ) εκείνα για τα οποία απαγορεύεται η πρόσβαση δυνάμει άλλων νομοθετικών προβλέψεων, ιδίως για λόγους προστασίας προσωπικών δεδομένων, εθνικής ασφάλειας, άμυνας ή δημόσιας τάξης, πνευματικής ιδιοκτησίας, απορρήτου κ.ο.κ.

Επί της παραγράφου 3 για τον ορισμό της δημόσιας αποστολής των οικείων φορέων

Οι διατάξεις του παρόντος ισχύουν για τα έγγραφα, τις πληροφορίες και τα δεδομένα η διάθεση των οποίων εμπίπτει στο πεδίο της δημόσιας αποστολής των οικείων φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτή ορίζεται από τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις.

Επί των παραγράφων 4, 5 και 7 για την εξαίρεση ορισμένων εγγράφων,

πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα από το πεδίο εφαρμογής του νόμου, ιδίως για λόγους προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Κατά την υλοποίηση και εφαρμογή των προβλέψεων του νόμου θα πρέπει να τηρούνται πλήρως οι αρχές της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ειδικές προβλέψεις υπάρχουν τόσο στην παράγραφο 5 σύμφωνα με την οποία εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου έγγραφα, τμήματα εγγράφων, πληροφορίες και δεδομένα στα οποία είτε η πρόσβαση απαγορεύεται ή περιορίζεται για λόγους προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, είτε στα οποία επιτρέπεται μεν η πρόσβαση, η περαιτέρω χρήση τους όμως είναι ασυμβίβαστη με τη νομοθεσία για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όσο και στην παράγραφο 7 σύμφωνα με την οποία η ανοικτή διάθεση, περαιτέρω χρήση και εν γένει επεξεργασία εγγράφων πληροφοριών και δεδομένων γίνεται πάντοτε με την επιφύλαξη τήρησης των διατάξεων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ν. 2472/1997, ΦΕΚ 50 Α'), όπως αυτές κάθε φορά ισχύουν.

Η ως άνω νομοθετική πρόβλεψη στοιχεί με το άρθρο 1 παρ. 4 της Οδηγίας 2003/98 που ορίζει ότι «*αφήνει ανέταφο και ουδόλως θίγει το επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων και ιδίως δεν μεταβάλλει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που καθορίζονται από την Οδηγία 95/46/ΕΚ*». Συνεπώς, η διάταξη της παρ. 7 καταλαμβάνει περιπτώσεις εγγράφων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα, τα οποία δεν εξαιρούνται δυνάμει των κανόνων για την πρόσβαση λόγω προστασίας των προσωπικών δεδομένων ούτε εξαιρείται δυνάμει νόμου η περαιτέρω χρήση τους, για τα οποία η τυχόν περαιτέρω χρήση υπόκειται επιπλέον στους κανόνες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Η Οδηγία 95/46/ΕΚ για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, και ο ν. 2472/1997, καθιερώνουν τη βασική αρχή του προκαθορισμένου και ειδικού σκοπού. Τούτο σημαίνει ότι κάθε επεξεργασία, όπως η διάθεση και περαιτέρω επεξεργασία, πρέπει να πραγματοποιείται για συγκεκριμένο σκοπό και επίσης ο σκοπός της πρώτης συλλογής και επεξεργασίας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του δημόσιου φορέα, δεν πρέπει να είναι ασυμβίβαστος με κάθε περαιτέρω σκοπό. Καταρχήν λοιπόν, αν η περαιτέρω χρήση προσωπικών δεδομένων αποφασισθεί για *κάθε* σκοπό, για να είναι συμβατή με τη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων πρέπει να πραγματοποιείται με ανωνυμοποιημένα δεδομένα, και αφού ελεγχθεί ότι η ανωνυμοποίηση είναι αποτελεσματική, ότι δηλαδή δεν επιτρέπει σε συνδυασμό με άλλα δεδομένα που τυχόν ευρίσκονται ελεύθερα στο διαδίκτυο ή αλλού την ταυτοποίηση των ατόμων.

Στην περίπτωση που αποφασιστεί η περαιτέρω χρήση προσωπικών δεδομένων, θα πρέπει να προηγείται της απόφασης περί περαιτέρω χρήσης μελέτη επιπτώσεων στην ιδιωτικότητα, από την οποία να προκύπτουν οι συμβατοί σκοποί και περιορισμοί χρήσης και χρηστών καθώς και τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Και τούτο ενόψει του ότι η Οδηγία 95/46/ΕΚ και ο ν. 2472/1997 επιτρέπουν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων

μόνον για συμβατούς με τον αρχικό σκοπούς. Συνεπώς, για την περαιτέρω χρήση πρέπει να συγκεκριμενοποιείται ο σκοπός και να είναι συμβατός με τον αρχικό σκοπό συλλογής και επεξεργασίας. Μόνον σε τυχόν θετικό για «περιορισμένη» περαιτέρω χρήση αποτέλεσμα της μελέτης επιπτώσεων, τα δεδομένα μπορούν να διατίθενται χωρίς αποτελεσματική ανωνυμοποίηση προς περαιτέρω χρήση. Στην περίπτωση αυτή, τα φυσικά πρόσωπα στα οποία αφορούν τα δεδομένα, πρέπει να ενημερώνονται με πρόσφορο τρόπο για την ειδικότερη περαιτέρω χρήση, πριν αυτή πραγματοποιηθεί.

Περαιτέρω, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του νόμου έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα που αφορούν την εθνική ασφάλεια, άμυνα ή δημόσια τάξη, το στατιστικό απόρρητο, το εμπορικό, βιομηχανικό, επιχειρηματικό, επαγγελματικό ή εταιρικό απόρρητο, έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα για τα οποία απαιτείται από ειδικές διατάξεις η απόδειξη ειδικού εννόμου συμφέροντος από τους πολίτες ή τις επιχειρήσεις και τμήματα εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων που περιέχουν μόνο λογότυπα, εμβλήματα και σήματα.

Επί της παραγράφου 6 για την επέκταση του πεδίου εφαρμογής σε βιβλιοθήκες, μουσεία και αρχεία

Το πεδίο εφαρμογής του νόμου επεκτείνεται σε βιβλιοθήκες, συμπεριλαμβανομένων των βιβλιοθηκών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, μουσεία και αρχεία. Οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία και τα αρχεία κατέχουν σημαντικό αριθμό πολύτιμων πόρων και πληροφοριών του δημόσιου τομέα, δεδομένου ότι τα προγράμματα ψηφιοποίησης έχουν πολλαπλασιάσει την ποσότητα του κοινόχρηστου ψηφιακού υλικού. Αυτές οι συλλογές πολιτιστικής κληρονομιάς και τα συναφή μεταδεδομένα αποτελούν δυναμική βάση για προϊόντα και υπηρεσίες ψηφιακού περιεχομένου και διαθέτουν τεράστιες δυνατότητες καινοτόμου περαιτέρω χρήσης σε τομείς όπως η εκπαίδευση και ο τουρισμός. Οι ευρύτερες δυνατότητες περαιτέρω χρήσης πολιτιστικού υλικού του δημόσιου τομέα, μεταξύ άλλων, επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να εκμεταλλεύονται το δυναμικό του και να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του νόμου περιορίζεται, σύμφωνα και με την Οδηγία 2013/37, σε τρεις τύπους πολιτιστικών ιδρυμάτων – βιβλιοθήκες, μουσεία και αρχεία-, επειδή οι συλλογές τους αποτελούν και θα αποτελούν ολοένα και περισσότερο πολύτιμο υλικό για περαιτέρω χρήση σε πολλά προϊόντα όπως εφαρμογές κινητών τηλεφώνων. Όσον αφορά ειδικά τα Αρχεία του Κράτους, εξακολουθούν να ισχύουν οι ειδικότερες διατάξεις που τα διέπουν, με την αυτονόητη επιφύλαξη της νομοθεσίας περί προσωπικών δεδομένων.

Άλλοι τύποι πολιτιστικών ιδρυμάτων (όπως ορχήστρες, λυρικές σκηνές, μπαλέτα και θέατρα), συμπεριλαμβανομένων των αρχείων που ανήκουν στα ιδρύματα αυτά, εξαιρούνται, λόγω της ιδιαιτερότητάς τους ως «τέχνες του θεάματος». Δεδομένου ότι σχεδόν όλο το υλικό τους καλύπτεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας τρίτων και θα εξαιρείτο, συνεπώς, από το πεδίο εφαρμογής του νόμου, η υπαγωγή τους στο πεδίο εφαρμογής θα είχε περιορισμένα

αποτελέσματα.

Επί της παραγράφου 8 :

Με τη νέα διάταξη της παραγράφου 8 προστίθενται στους υπόχρεους φορείς ρητώς οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, τόσο οι συνταγματικά κατοχυρωμένες, όσο και οι νομοθετικά θεσπισμένες.

Επί της παραγράφου 9:

Η τροποποίηση της παρ. 3 του άρθρου 4 ν. 3448/2006 έχει διττό σκοπό: Κατ' αρχάς διευκρινίζεται ότι ως έγγραφο εν τη εννοία του νόμου, νοείται όχι μόνο το καθ' εαυτό έγγραφο, αλλά και τμήμα εγγράφου, πληροφορία ή δεδομένο. Το κέντρο βάρους στρέφεται πλέον από την έννοια του εγγράφου σε εκείνη του δεδομένου, και κατά λογική μετεξέλιξη σε εκείνη της πληροφορίας, δηλ. του δεδομένου που αποκτά ορισμένη σημασία. Το έγγραφο μπορεί να περιέχει μία ή περισσότερες πληροφορίες, ενώ πληροφορίες μπορεί να ανευρίσκονται και εκτός των εγγράφων. Ιδίως, τα εξαγόμενα από έγγραφα ή άλλες πηγές δεδομένα μπορούν να διαρθρώνονται σε σύνολα (*datasets*), τα οποία αποκτούν προστιθέμενη αξία, και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη νέων καινοτόμων, «έξυπνων», υπηρεσιών.

Περαιτέρω, ορίζεται ότι η υποχρέωση χορήγησης προς περαιτέρω χρήση, βαρύνει τον φορέα που εκδίδει ή στον οποίο έχουν ανατεθεί προς διαχείριση τα έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Αποσαφηνίζεται, έτσι, ότι υπόχρεος είναι ο φορέας που εξέδωσε ή διαχειρίζεται τα έγγραφα, όχι όμως και εκείνος στον οποίο έγινε απλή κοινοποίηση, χωρίς να έχει άλλη αρμοδιότητα σχετικά με το έγγραφο. Τούτο έχει σημασία διότι μόνον τότε ο φορέας μπορεί, ως αρμόδιος, να κρίνει αν τα έγγραφα εμπίπτουν σε αυτά που επιτρέπεται και οφείλει να διαθέσει προς περαιτέρω χρήση. Διαφορετικά η κατηγοριοποίηση των εγγράφων κινδυνεύει να είναι αποσπασματική, ανάλογα με τον φορέα που τα κατέχει. Ομοίως, ελλοχεύει ο κίνδυνος το ίδιο σύνολο δεδομένων να παρέχεται με διαφορετικούς όρους από πλείονες φορείς που τυχαίνει να το κατέχουν. Έτσι, στο μέτρο που περιέχονται προσωπικά δεδομένα, οι ίδιες κατηγορίες δεδομένων θα υπόκεινται σε ενιαία μεταχείριση.

Επί των παραγράφων 10 και 14

Με την παράγραφο 10 δίνονται οι ορισμοί τριών νέων εννοιών που εισάγονται με την οδηγία 2013/37 και έχουν ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της ανοικτής διάθεσης των δεδομένων, ήτοι του ανοικτού μηχαναγνώσιμου μορφότυπου, του ανοικτού

μορφότυπου και του ανοικτού επίσημου προτύπου.

«Έγγραφο, πληροφορία ή δεδομένα σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο», θεωρείται το ψηφιακό έγγραφο, η πληροφορία ή τα δεδομένα που είναι διαρθρωμένα κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι εφαρμογές λογισμικού να μπορούν να εντοπίσουν, να αναγνωρίσουν και να εξαγάγουν από αυτό συγκεκριμένα δεδομένα. Τα δεδομένα που έχουν κωδικοποιηθεί σε αρχεία που είναι διαρθρωμένα σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο είναι μηχαναγνώσιμα δεδομένα. Οι μηχαναγνώσιμοι μορφότυποι μπορούν να είναι ανοικτοί ή ιδιόκτητοι· μπορούν να υπάρχουν επίσημα πρότυπα ή όχι. Τα έγγραφα, οι πληροφορίες και τα δεδομένα που έχουν κωδικοποιηθεί σε μορφή αρχείου που περιορίζει μια τέτοια αυτόματη επεξεργασία, διότι τα δεδομένα δεν μπορούν ή δεν μπορούν εύκολα να εξαχθούν από, δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο.

Με τον παρόντα νόμο ενθαρρύνεται η χρήση ανοικτών, μηχαναγνώσιμων μορφότυπων και ανοικτών επίσημων προτύπων. Οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν, σύμφωνα με την παρ. 14, να διαθέτουν τα δεδομένα, τις πληροφορίες και τα έγγραφά τους εφόσον είναι δυνατόν, σε ανοικτό και μηχαναγνώσιμο μορφότυπο μαζί με τα μεταδεδομένα τους στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr ή την ιστοσελίδα του φορέα. Στην τελευταία περίπτωση στην ιστοσελίδα www.data.gov.gr τίθεται σχετικός σύνδεσμος που παραπέμπει στην ιστοσελίδα του φορέα και περιγράφει το οικείο διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων.

Κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, τίθεται εύλογος περιορισμός στην υποχρέωση ανοικτής διάθεσης των δεδομένων του δημοσίου τομέα στις περιπτώσεις που η έκδοση ή προσαρμογή των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων προκειμένου να διατεθούν ανοικτά, απαιτεί δυσανάλογη προσπάθεια που υπερβαίνει έναν απλό χειρισμό. Τέτοια πρέπει να θεωρηθεί, ενδεικτικά, η προσπάθεια που απαιτείται για την ψηφιοποίηση έγχαρτων αρχείων, δεδομένου ότι προϋποθέτει πρόσθετους πόρους και χρηματοδότηση, σε αντιδιαστολή με αρχεία που είναι ήδη ψηφιακά, και επομένως ευχερώς επεξεργάσιμα.

Στο πλαίσιο της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου, ο νόμος προβλέπει ότι στην περίπτωση διακοπής της παραγωγής και αποθήκευσης εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων, προηγείται δημόσια ανακοίνωση προ 30 εργασίμων ημερών στο διαδικτυακό τόπο data.gov.gr και στην ιστοσελίδα του φορέα

Επί των παραγράφων 11 έως 13 - απορριπτική απόφαση – διοικητική προσφυγή – δικαστική προστασία

Εάν κατά τη διαδικασία υποβολής αίτησης για την πρόσβαση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων υπάρξει απορριπτική απόφαση, οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να ανακοινώσουν στον αιτούντα τους λόγους απόρριψης βάσει των σχετικών διατάξεων. Σε περιπτώσεις που η απορριπτική

απόφαση αφορά έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα στα οποία τρίτοι διαθέτουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ο φορέας του δημόσιου τομέα συμπεριλαμβάνει αναφορά στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που είναι ο δικαιούχος, όταν είναι γνωστός, ή, εναλλακτικά, στον αδειοδότη από τον οποίο ο φορέας έχει λάβει το σχετικό υλικό, εκτός εάν πρόκειται για βιβλιοθήκες, μουσεία και αρχεία.

Περαιτέρω, απλοποιείται η διαδικασία διοικητικής και δικαστικής προστασίας σε περίπτωση έκδοσης απορριπτικής απόφασης. Συγκεκριμένα, προβλέπεται απευθείας άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και εν συνεχεία αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου.

Επί της παραγράφου 15 για τις άδειες και λοιπούς όρους για την περαιτέρω χρήση

Σε σχέση με κάθε περαιτέρω χρήση εγγράφων πληροφοριών ή δεδομένων, οι φορείς του δημόσιου τομέα μπορούν, οσάκις ενδείκνυται, να επιβάλλουν όρους στην περαιτέρω χρήση μέσω άδειας, όπως είναι η αναφορά της πηγής και η δήλωση περί της καθ' οιονδήποτε τρόπο τροποποίησης του εγγράφου, των δεδομένων ή της πληροφορίας από τον περαιτέρω χρήστη. Τυχόν άδειες για περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να θέτουν τους λιγότερους δυνατούς περιορισμούς στην περαιτέρω χρήση, παραδείγματος χάριν περιορίζοντάς τους στην ένδειξη της πηγής. Οι ανοιχτές άδειες που διατίθενται διαδικτυακά, παρέχουν ευρύτερα δικαιώματα περαιτέρω χρήσης χωρίς τεχνολογικούς, οικονομικούς ή γεωγραφικούς περιορισμούς, και οι οποίες στηρίζονται σε μορφώσιμους ανοικτών δεδομένων έχουν σημαντικό ρόλο στο θέμα αυτό, γι' αυτό και ο νόμος προβλέπει την εξασφάλιση της διάθεσής ανοικτών αδειών από τους δημόσιους φορείς.

Στην περίπτωση που παρέχονται προσωπικά δεδομένα προς περαιτέρω χρήση πρέπει να συμπεριλαμβάνεται ρητρά προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Ο όρος αυτός επιβάλλεται λόγω της διάταξης του άρθρου 2 παρ. 4 της Οδηγίας 2003/98/ΕΚ. Έτσι, όταν διατίθενται προσωπικά δεδομένα πρέπει να αναφέρεται ο αρχικός σκοπός της δημοσίευσης καθώς και οι σκοποί που θεωρούνται συμβατοί και τυχόν μέτρα που οφείλει να λαμβάνει ο χρήστης. Εξάλλου, όταν τα δεδομένα διατίθενται ανωνυμοποιημένα, μπορεί να περιλαμβάνονται όροι για τη διασφάλιση της ανωνυμοποίησης εκ μέρους του χρήστη, δεδομένου ότι ο τελευταίος πρέπει να απέχει από την προσπάθεια ταυτοποίησης των προσώπων, και εφόσον διαπιστώσει ότι είναι δυνατή η επαναταυτοποίηση να ενημερώσει αμελλητί τον φορέα, ο οποίος στην τελευταία περίπτωση, όπως και σε περίπτωση παραβίασης των όρων εκ μέρους του χρήστη, μπορεί να ανακαλέσει την άδεια χρήσης.

Επί των παραγράφων 16 και 17 - αρχές που διέπουν τη χρέωση

Σε περίπτωση επιβολής τέλους από φορείς του δημόσιου τομέα για την περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων, το εν λόγω τέλος περιορίζεται στο οριακό κόστος. Ωστόσο, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ανάγκη να μην παρεμποδίζεται η κανονική λειτουργία των φορέων του δημόσιου τομέα, οι οποίοι υποχρεούνται να παράγουν έσοδα για να καλύπτουν

σημαντικό μέρος του κόστους τους όσον αφορά την εκτέλεση της δημόσιας αποστολής τους, ή του κόστους που συνδέεται με τη συλλογή, παραγωγή, αναπαραγωγή και διάδοση ορισμένων εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων που διατίθενται για περαιτέρω χρήση. Στις περιπτώσεις αυτές, οι φορείς του δημόσιου τομέα έχουν τη δυνατότητα να χρεώνουν περισσότερο από το οριακό κόστος. Τα τέλη αυτά θα πρέπει να ορίζονται σύμφωνα με αντικειμενικά, διαφανή και επαληθεύσιμα κριτήρια και τα συνολικά έσοδα από την παροχή και την άδεια περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το κόστος συλλογής, παραγωγής, αναπαραγωγής και διάδοσής τους, συμπεριλαμβανομένης μιας εύλογης απόδοσης της επένδυσης.

Οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία και τα αρχεία έχουν τη δυνατότητα να χρεώνουν περισσότερο από το οριακό κόστος προκειμένου, και στην περίπτωση αυτή, να μην παρεμποδίζεται η κανονική λειτουργία τους. Όσον αφορά αυτούς τους φορείς του δημόσιου τομέα, τα συνολικά έσοδα από την παροχή και την άδεια περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων εντός της εκάστοτε λογιστικής περιόδου δεν θα υπερβαίνουν το κόστος συλλογής, παραγωγής, αναπαραγωγής, διάδοσης και συντήρησής τους και το κόστος εκκαθάρισης δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης μιας εύλογης απόδοσης της επένδυσης. Όσον αφορά τις βιβλιοθήκες, τα μουσεία και τα αρχεία και λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητές τους, οι τιμές που χρεώνονται από τον ιδιωτικό τομέα για την περαιτέρω χρήση πανομοιότυπων ή παρόμοιων εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων θα μπορούσαν να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της εύλογης απόδοσης της επένδυσης. Οι όροι, το συνολικό ύψος των τελών, η βάση υπολογισμού τους καθώς και οι απαιτήσεις που αναφέρονται σε έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα για τα οποία τρίτοι διαθέτουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, προκαθορίζονται και δημοσιεύονται με ηλεκτρονικά μέσα στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr και την ιστοσελίδα του φορέα. Τέλος, οι φορείς του δημοσίου τομέα μεριμνούν ώστε οι πολίτες να ενημερώνονται σχετικά με τις διοικητικές προσφυγές και τα ένδικα μέσα που μπορούν να ασκήσουν.

Επί της παραγράφου 18 - πρακτικές ρυθμίσεις

Συγκροτείται το “Μητρώο Ανοικτών Δεδομένων του Δημοσίου” το οποίο τηρείται στην αρμόδια υπηρεσία -ήδη με βάση το νέο οργανισμό στην Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης- του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και είναι διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr. Σκοπός του Μητρώου είναι η συγκέντρωση σε ένα μοναδικό σημείο των “Διαρθρωμένων Συνόλων Δεδομένων” (datasets) των δημοσίων φορέων, είτε συνδέσμων προς τους διαδικτυακούς τόπους, όπου τηρούνται.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου και την άμεση και αποτελεσματική υλοποίηση της αρχής της ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων του δημόσιου τομέα, προβλέπεται συγκεκριμένη διαδικασία, η τήρηση της οποίας ελέγχεται από το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης. Η διαδικασία έχει ως εξής:

α. Μέσα σε έξι μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος, οι ΟΔΕ του Προγράμματος Διαύγεια, κάθε φορέα του δημόσιου τομέα, προβαίνουν στην καταγραφή και αξιολόγηση των συνόλων πληροφοριών, εγγράφων και δεδομένων

που βρίσκονται στην κατοχή του, προς το σκοπό της ανοικτής τους διάθεσης.

β. Μέσα σε τρεις μήνες από την ολοκλήρωση της καταγραφής, εκδίδεται αναρτητέα στο διαδίκτυο (στον διαδικτυακό τόπο του Προγράμματος Διαύγεια, στον διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr και στην ιστοσελίδα του φορέα) απόφαση στην οποία περιγράφονται: α) τα σύνολα δεδομένων που κατέχει, β) τα σύνολα δεδομένων που θα διαθέσει σε ανοικτό και μηχαναγνώσιμο μορφότυπο, εφαρμόζοντας την αρχή της εξ ορισμού ανοικτής διάθεσης της δημόσιας πληροφορίας γ) τα σύνολα δεδομένων που θα διαθέσει με επιβολή όρων μέσω αδειοδότησης ή τελών σύμφωνα με τα άρθρα 7 έως 9 του παρόντος, δ) τα σύνολα δεδομένων που υπόκεινται στους περιορισμούς που τίθενται στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του νόμου και δεν διατίθενται για περαιτέρω αξιοποίηση και χρήση. Η έκδοση της απόφασης αυτής επαναλαμβάνεται τουλάχιστον ετησίως, καθόσον οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να επικαιροποιούν τη δημόσια πληροφορία που έχουν στην κατοχή τους όποτε είναι αναγκαίο και σε κάθε περίπτωση σε ετήσια βάση. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της τρίμηνης προθεσμίας, τα σύνολα δεδομένων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, διατίθενται ελεύθερα προς περαιτέρω χρήση και αξιοποίηση, με την επιφύλαξη της τήρησης της νομοθεσίας περί προσωπικών δεδομένων.

Την ευθύνη για τον έλεγχο της τήρησης των υποχρεώσεων της παραγράφου αυτής από τους δημόσιους φορείς έχει το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

Επί των παραγράφων 19 και 20 για τις αποκλειστικές συμφωνίες

Οι κανόνες του ανταγωνισμού θα πρέπει να τηρούνται και να αποφεύγονται κατά το δυνατόν οι αποκλειστικές συμφωνίες των φορέων του δημόσιου τομέα με ιδιώτες εταίρους. Εν τούτοις, για λόγους παροχής υπηρεσίας προς το δημόσιο συμφέρον, ενδέχεται ενίοτε να χρειασθεί αποκλειστικό δικαίωμα για περαιτέρω χρήση συγκεκριμένων εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων του δημόσιου τομέα. Αυτό είναι δυνατόν να συμβεί, μεταξύ άλλων, σε περίπτωση που κανένας εμπορικός εκδότης δεν θα δημοσίευε τις πληροφορίες χωρίς ανάλογο αποκλειστικό δικαίωμα. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ενδεχόμενο αυτό, ο νόμος επιτρέπει τις αποκλειστικές συμφωνίες στις περιπτώσεις που είναι αναγκαίο ένα αποκλειστικό δικαίωμα για την παροχή υπηρεσίας προς το δημόσιο συμφέρον.

Κατόπιν της επέκτασης του πεδίου εφαρμογής του νόμου στις βιβλιοθήκες, συμπεριλαμβανομένων των βιβλιοθηκών των Ανώτατων εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, στα μουσεία και στα αρχεία, προβλέπονται ειδικές διατάξεις σχετικά με τις αποκλειστικές συμφωνίες καθώς υφίστανται πολυάριθμες συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ βιβλιοθηκών (συμπεριλαμβανομένων των βιβλιοθηκών των Α.Ε.Ι.), μουσείων, αρχείων και ιδιωτών εταίρων, που αφορούν την ψηφιοποίηση των πολιτιστικών πόρων και τη χορήγηση αποκλειστικών δικαιωμάτων σε ιδιώτες εταίρους. Έχει αποδειχθεί στην πράξη ότι οι εν λόγω συμπράξεις μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα μπορούν να καταστήσουν δυνατή μια ουσιαστική χρήση των πολιτιστικών πόρων και ταυτόχρονα να επισπεύσουν την πρόσβαση των πολιτών στην πολιτιστική κληρονομιά. Σε περίπτωση που ένα αποκλειστικό δικαίωμα σχετίζεται με την ψηφιοποίηση πολιτιστικών πόρων, είναι απαραίτητη η πρόβλεψη ορισμένης χρονικής διάρκειας αποκλειστικότητας προκειμένου ο ιδιώτης εταίρος να έχει τη δυνατότητα

να αποσβέσει την επένδυσή του. Η περίοδος αυτή είναι περιορισμένη χρονικά και δεν υπερβαίνει τα 10 έτη προκειμένου να τηρείται η αρχή ότι το κοινόχρηστο υλικό θα πρέπει να παραμένει δημόσιο κτήμα, αφού ψηφιοποιηθεί. Εφόσον η περίοδος αυτή υπερβαίνει τα δέκα έτη, η διάρκεια του αποκλειστικού δικαιώματος υπόκειται σε επανεξέταση κατά το ενδέκατο έτος και, τουλάχιστον, κάθε επτά έτη, εν συνεχεία. Σε κάθε περίπτωση παρέχεται στον οικείο φορέα του δημόσιου τομέα τουλάχιστον ένα δωρεάν αντίγραφο των ψηφιοποιημένων πολιτιστικών πόρων ως μέρος της εν λόγω συμφωνίας. Το αντίγραφο αυτό διατίθεται για περαιτέρω χρήση στο τέλος της περιόδου αποκλειστικότητας.

Επί της παραγράφου 21 για τη λήξη των αποκλειστικών συμφωνιών

Προκειμένου να ληφθούν δεόντως υπόψη συμβάσεις και άλλες συμφωνίες που χορηγούν αποκλειστικά δικαιώματα και που συνάφθηκαν πριν από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου, θεσπίζονται μεταβατικά μέτρα για την προστασία των συμφερόντων των μερών στις περιπτώσεις που τα αποκλειστικά τους δικαιώματα δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των εξαιρέσεων που επιτρέπονται βάσει του παρόντος νόμου. Τα εν λόγω μεταβατικά μέτρα προβλέπουν τη διατήρηση των αποκλειστικών δικαιωμάτων των μερών έως τη λήξη της σύμβασης ή, για τις συμβάσεις αορίστου χρόνου ή τις συμβάσεις ιδιαίτερα μεγάλης διάρκειας, τη διατήρησή τους για ένα χρονικό διάστημα που να επιτρέπει στα μέρη να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα. Τα εν λόγω μεταβατικά μέτρα δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις ή άλλες συμφωνίες που συνάφθηκαν μετά τη θέση σε ισχύ της οδηγίας 2013/37 αλλά πριν από την εφαρμογή του παρόντος νόμου.